

KULTUR OG LÆRING

Kulturopplæring i studieforbund.
Har det noen betydning for norsk kulturliv?

Notat utarbeidet av
Åse Vigdis Festervoll
På vegne av Studieforbundet kultur og tradisjon, Musikkens studieforbund, Kristelig
studieforbund, Norges Husflidslag og Norsk kulturforum.

Oslo 29. mars 2012

Bidragsyttere

Notatet bygger på innspill fra og samtaler med:

Kjersti Gangsø, Studieforbundet kultur og tradisjon
Kristin Orestad Clementz, Musikkens studieforbund
Hege Irene Fossum, Kristelig studieforbund
Marit Jacobsen, Norges Husflidslag
Jon G. Olsen, Musikkens studieforbund
Hans Kåre Flø, Musikkens studieforbund

Kort fortalt

Kulturorganisasjonenes plass i kulturpolitikken

Kunnskap dannes i levende prosesser der aktiviteter og tiltak utvikles gjennom praksis og erfaring i dynamiske fellesskap. Kulturorganisasjonene tilbyr et bredt spekter av slike fellesskap. Kulturorganisasjonene driver kulturaktiviteter, kulturopplæring og kulturformidling, og inngår i lokale nettverk og samarbeid. De ivaretar den immaterielle kulturarven gjennom levende kulturengasjement.

Det er i 2012 471 organisasjoner som er medlemmer i 17 studieforbund. De fleste kulturorganisasjonene er medlem i et studieforbund.¹ Noen kulturorganisasjoner driver opplæring også utenfor studieforbundene. Noen rapporterer ikke all opplæringsvirksomhet fordi den faller utenfor ordningen, eller at rapporteringen oppfattes unødvendig krevende for små midler.

Opplæring i kultur, livssyn og demokrati i regi av lokale foreninger og lag, utgjorde i 2010 71% av den totale opplæringen i studieforbundenes regi. Tilskudd til denne opplæringen ble innført som et målrettet tiltak i 1976 for å sikre at alle deler av befolkningen fikk tilgang til kunnskap og ideer med relevans for den enkelte og samfunnet.

Opplæringen foregår i stor grad i regi av lokale, frivillige foreninger og lag, og tilskuddene har stor betydning for deres virksomhet. Dette er organisasjoner som gir den enkelte deltaker kunnskap, innsikt, selvtilitt, samtidig med å bygge gode lokalsamfunn gjennom møteplasser og fellesskap. Typiske emner for opplæringen er sang og musikk, håndverksfag, dans, teater, religiøse emner, humanetiske temaer, opplæring av ledere og tillitsvalgte i organisasjonsarbeid og instruktøropplæring.²

Selvsagt tilbys deltakerne voksenopplæring i konkrete emner, og deltakerne får, som i alle typer voksenopplæring økte kunnskaper i emnet, bedre selvinnsikt, økt selvtilitt og mestringsevne. Dette gir for mange en god livssituasjon og gode forutsetninger for å delta i samfunnslivet som aktive borgere.

Gjennom at opplæringen gis av lokale, frivillige organisasjoner oppstår en MER-effekt for deltakerne i forhold til opplæring i skoler eller kommunale og private opplæringsbedrifter. Deltakerne tilbys et fellesskap i en lokal samfunnsengasjert frivillig organisasjon, der viktige sosiale nettverk etableres og virker over tid. Utvikling av gode lokalsamfunn er en viktig del av mange frivillige organisasjoners virksomhet.

Det er ikke ønskelig, og ikke mulig, å erstatte frivillige lag med offentlige eller private tiltak. Det er heller ikke mulig å erstatte opplæring i frivillig regi med opplæring i offentlige eller private skoler. Dagens offentlige fokus på opplæringsområdet er individbasert og ofte arbeidslivsrelatert, og konsentreres om det offentliges behov for sertifisering og eksamen. Denne innfallsvinkelen trekker oppmerksomheten bort fra kulturorganisasjonenes opplæringsvirksomhet som favner utvikling i fellesskap over tid i tillegg til individuell kvalifisering.

Realkompetansevurdering har vært trukket fram for å gi opplæring i studieforbund status. Slik ordningen fungerer i dag gis det kun anerkjennelse for fag som allerede er knyttet til vekttall i offentlig opplæring. Dette betyr i praksis at realkompetansevurderingen ikke gir anerkjennelse av den faktiske kompetansen disse menneskene besitter. Realkompetansevurdering blir derfor irrelevant for deltakerne i organisasjonene.

¹ Se liste bakerst i dokumentet

² Støtte til opplæring gis ut fra følgende overordnede kriterier: Opplæringen skjer i større og mindre grupper. Minst 1 av deltakerne må ha gjennomført minst 75% av opplæringen. De fleste studieforbund har en nedre grense på 3. Opplæringen skal ha en varighet på minst 8 timer. Det gis støtte pr time ikke pr deltaker. Det er sterkt fokus på studieplaner, kvalitet og læringsutbytte. Det enkelte studieforbund tilpasser tilbudene til den faktiske aktiviteten og skreddersyr opplegg som fremmer egne medlemmers (lag og foreninger) utvikling.

Utgangspunktet

- Kulturorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere for kulturlivet i alle lokalsamfunn.
- Kulturorganisasjonene er viktige samfunnsutviklere i alle lokalsamfunn
- Kulturorganisasjonene tilbyr utviklingsarenaer og møteplasser, og opplæring er en viktig utviklingsfaktor for alle kulturorganisasjoner.
- 71% av voksenopplæringen gjennom studieforbund skjer innenfor kultur, livssyn eller demokrati. De største emneområdene er knyttet til musikk og håndverk
- Den organiserte opplæringen har ulike benevnelser i ulike organisasjoner og heter både kurs, øvelse, studiering, møte, seminar, workshop, leik, tradisjonsformidling med mer.
- Den enkeltes begrunnelse for deltakelse er et ønske om mer kunnskap, større ferdigheter, bedre opplevelser, svært sjelden et ønske om mer formell kompetanse. Mange framhever kjennetegn ved opplæringsfellesskapene som viktige begrunnelser for sine valg.
- Den frivillige organisasjonens begrunnelse for å arrangere opplæringen er en kombinasjon av et ønske om å gi medlemmene faglig utvikling, tilby ikke-medlemmer opplæring innen organisasjonens kjernekompetanse, bidra til rekruttering både inn til organisasjonen og til aktive medborgere, og utvikle lokalsamfunnet som et trivelig sted å være.
- På flere områder er kulturorganisasjonene eneste mulige opplæringsarena helt fram til en profesjonell karriere
- Det samlede kulturlivet (offentlig, frivillig og privat), vil også i framtiden være avhengig av velfungerende kulturorganisasjoner for å sikre god og bred opplæring, formidling og tilrettelegging.

Utfordringene

- Anerkjennelsen av kulturorganisasjonenes rolle som samfunnsbyggere, demokratibyggere og viktige kunnskapsformidlere er i ferd med å forsvinne. Kulturorganisasjonene opplever i dag lite kunnskap om, og lav anerkjennelse av, egen opplæringsvirksomhet og betydningen denne har for norsk kulturliv.
- Kunnskapen om kulturorganisasjonenes plass og rolle i kulturpolitikken er begrenset. Det er lite forskning om opplæring i kulturorganisasjonene og denne forskningen fokuserer i liten grad på kjennetegn ved læring i ulike interessefellesskap. Kulturforskningen ser i hovedsak på nasjonal kulturpolitikk, pengestrømmer og institusjonaliserte tilbud. Forskning om deltakelse og demokrati er ofte knyttet til andre samfunnsområder enn kultur
- Det offentlige fokus på enkeltindividers rettigheter og behov for opplæring, gjør kulturorganisasjonene til tilbydere på et marked på lik linje med offentlige og private tilbydere
- Det offentlige fokus på eksamen og sertifisering der formell kompetanse er mest interessant, er med på å usynliggjøre hoveddelen av kulturorganisasjonenes opplæring

DEL 1:

Frivillige organisasjoner

Målet med statlig støtte til frivillige organisasjoner er ”å stimulere til demokratisk opplæring, gi trening i lederskap eller skolere medlemmene innen et felt”. Bakgrunnen er at en slik organisasjonsdeltakelse antas å fremme mellommenneskelig tillit, forståelse samt sosial og politisk dannelse gjennom bevisstgjøring av enkeltindividers kollektive ansvar som aktører i et samfunn. I dette ligger det en mer generell ide om at et deltagende samfunn kjennetegnes av inkludering, overskriding av særinteresser og demokratisk trenet borgere.³

Norge har et bredt spekter av svært ulike organisasjoner. Mange av disse organiserer sin opplæringsvirksomhet gjennom studieforbund. Voksenopplæringsforbundets 17 medlemmer (studieforbund) organiserer opplæringsvirksomhet gjennom en medlemsmasse på 471 nasjonale organisasjoner. Medlemsengasjement og aktivitetsnivå varierer over tid, men frivillige organisasjoner har vært, og er fremdeles viktige samfunnsaktører både lokalt, regionalt og nasjonalt. For den enkelte deltaker representerer organisasjonene sosial inkludering, deltakelse, opplevelse av fellesskap, opplevelse av mestring mm. Fokuset er hva du er interessert i og kan, ikke hva eller hvem du er. I kommunene representerer organisasjonene både viktige møteplasser, læringsarenaer, sosiale og kulturelle fellesskap og samarbeidspartnere for offentlige og private aktører. I mange kommuner står de lokale kulturorganisasjonene for vesentlige deler av kulturaktivitetene, både som kulturformidler og tilretteleggere. De er ofte sentrale aktører i lokale arrangement, festivaler, kulturdager med mer.

Mange frivillige organisasjoner arbeider i skjæringsfeltet mellom frivillig, offentlig og privat virksomhet, der de påtar seg oppgaver for det offentlige og selger sine tjenester til både offentlige og private aktører. Mange organisasjoner har spesialkunnskap som de kan være alene om i nasjonal målestokk. Denne spesialkunnskapen er tilegnet og overført i og gjennom organisasjonene i form av egnede møteplasser for kunnskapsutveksling og kunnskapsoverføring. Det benyttes både teoretiske og praktiske innfallsvinkler for læring. Svært mye kulturkunnskap er knyttet til handlingsbåren kunnskap og opplevelsen av å kunne mestre kulturuttrykkene selv. Sentrale deler av kunnskapsoverføringen er gjerne organisert gjennom voksenopplæringstiltak med økonomisk støtte fra eller via studieforbundene. Selv om kulturskolene er svært viktige opplæringsaktører i kommunene, er det fremdeles slik at mye kulturoplæring kun tilbys gjennom frivillige lag og foreninger. Ettersom kulturskolene i hovedsak treffer barn og unge er voksenopplæringsvirksomheten på kulturområdet svært viktig for voksne kulturaktører som ikke er opptatt av formell kompetanse, og et nødvendig supplement til kulturskolene. Kulturskolenes opplæring er også i stor grad individbasert, mens de frivillige organisasjonene også er opptatt av fellesskap, samspill og helhet. På enkelte områder er organisasjonens opplæring den eneste tilgjengelige, det være seg innen formell, reell eller ikke-formell kompetanse.

Kulturorganisasjonenes kursvirksomhet gir også formell kompetanse innenfor fagområder som ikke dekkes i tilstrekkelig grad i offentlige og private tilbud. Et godt eksempel på dette er opplæring som fører fram til svennebrev som bunadtilvirker.

Bunadtilvirkerfaget er et fag på videregående skoles nivå med 2 år i skole og 2 år i bedrift som lærling. Faget er kategorisert som et verneverdig fag. Denne betegnelsen gjelder for fag der det inngås færre enn 5 lærekontrakter hvert år. Det er mulig å ta både svennebrev og mesterbrev i faget.

I praksis lærer de fleste bunadfaget gjennom lokale kurs, gjerne motivert av ønsket om å sy sin egen bunad. Lokale husflidslag, ungdomslag, bygdekvinnelag mfl arrangerer kurs over

³ Signe Brock Segard (2010): Frivillige lokale organisasjoner som læringsarenaer. Organisasjonenes kontakt med studieforbund og utdanningssystemet. Henvisning til Håkon Lorentzen (2010): Statlige tilskudd til frivillige organisasjoner. En empirisk kartlegging. Begge rapportene utgitt av Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

hele landet. I 2011 ble det i Studieforbundet kultur og tradisjon gjennomført 240 bunadkurs med 1458 kursdeltakere og 7575 kurstimer.

Med bakgrunn i faktisk etterspørsel, har Noregs Ungdomslag, Norges Husflidslag og Studieforbundet kultur og tradisjon utviklet et modulbasert kurstilbud etter læreplan for bunadtilvirkerfaget VG3, opplæring i bedrift. Kursrekka gjennomføres som et nasjonalt kurs med deltakere fra hele landet. Målet er å gi kunnskap slik at deltakerne kan avlegge svenneprøve som privatister. I 2012 startet 3 kursrekke. Mer enn 70 personer har gjennomgått disse kursene. Så langt har rundt 10 av deltakerne avlagt svenneprøve.

Andre eksempler kunne vært jegerprøven, instruktøropplæring, skolering av lærere med mer.

Mange kulturorganisasjoner inngår i internasjonale nettverk. Dette er gjennomgående store og sterke nettverk mot det globale sivile samfunn.

Dessverre har forskningen på frivillig sektor ofte fokus på medlemskap og frivillig arbeid, og skiller i liten grad på overordnede mål, aktivitet og organisasjonsform. Spørsmål knyttet til kultursektorens plass og rolle i norsk kulturpolitikk er derfor i liten grad belyst utover generelle formuleringer og overordnede målsettinger. Dagens fokus på offentlig kulturpolitikk, institusjoner, prosjekter og sektorsatsinger har bidratt til å usynliggjøre kulturorganisasjonene i norsk kulturliv. Denne type data krever bredere kvalitative undersøkelser enn de vi hittil har sett i forhold til frivillig sektor.

Kulturorganisasjonene er ikke bare frivillige organisasjoner for enkeltpersoners fritidsinteresser. De er også arbeidsplasser for profesjonelle kunstnere, kulturarbeidere og pedagoger, samarbeidspartnere og arrangører. Ethvert kurs har en lærer, mange av dem høyt kvalifisert innenfor de aktuelle emnene. Mange kurs avsluttes med en et arrangement, en konsert, en utstilling eller lignende. Også her er profesjonelle krefter involvert som samarbeidspartnere og bidragsyttere.

Frivillige organisasjoner er gjennomgående sektorovergripende i sin medlemsmasse. Deltakerne i organisasjonslivet har kontakter til alle deler av samfunnslivet. Ledere har andre jobber og trekker impulser fra egne erfaringer. På sitt beste er dette viktig for samfunnet og bidrar til nye samarbeidsstrukturer. Dette sammen med korte veier i beslutningsprosessene gjør enkelte organisasjoner til drivkrefter i samfunnsutviklingen.

Voksenopplæring

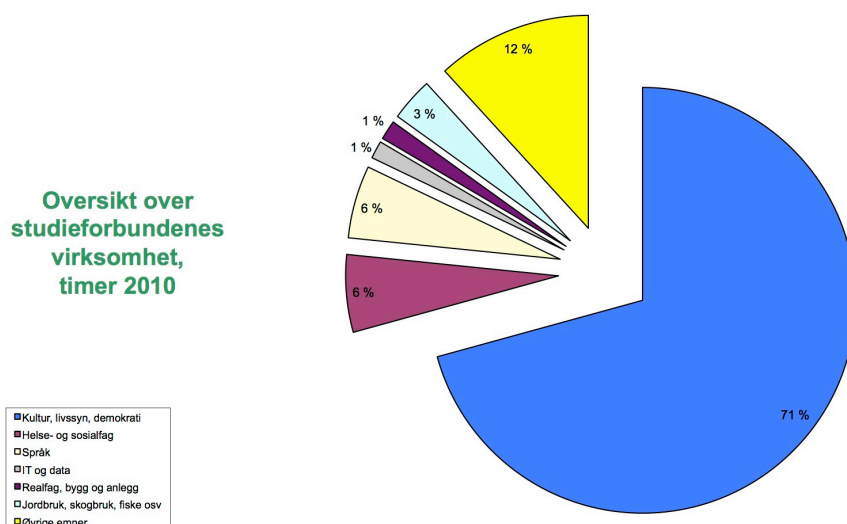
Voksenopplæringsloven regulerer voksenopplæringsvirksomheten. Her er det regler for hvor mange som må delta over tid og krav til studieplaner for de emnene det undervises i. Loven åpner for fleksible løsninger. Opplæringen foregår både i kurs med lærer og i studieringer med og uten lærer. Studievirksomhet rapporteres halvårlig og støtten utbetales i etterkant. Rapportene gjennomgås i de nasjonale studieforbundene. Ikke alle kurs blir godkjent, noen deltakere har for lav deltakelse til å bli talt med, og noen kurs faller utenfor støtteordningene. **Statistikken over voksenopplæringsvirksomheten viser derfor ikke hele bredden av opplæringsvirksomheten, bare den som faller innenfor rammene for støtte.**

For mange kulturaktiviteter er opplæringsvirksomheten den viktigste aktiviteten. Dette gjelder både musikk, dans, teater og håndverk. Forestillinger, konserter, utstillinger, markeringer med mer, er produktene, kulturopplevelsen i etterkant av opplæringsvirksomheten. Her synliggjøres flere måneders engasjement og opplæring i form av gode opplevelser for publikum, deltakere og utøverne selv.

Opplæring i frivillige fellesskap "trues" i dag av det offentliges fokus på opplæring til enkeltindivider i et marked. På dette markedet blir organisasjonene tilbydere på lik linje med offentlige og private aktører. Når fokuset flyttes fra fellesskap til individ, fra organisasjon til marked og fra kulturformidling til pedagogikk, blir det vanskeligere å argumentere for støtte til voksenopplæring i frivillig regi. For hva er det da som skiller?

Studieforbundene tilbyr opplæring i ulike emner på lik linje med andre tilbydere. Deltakerne får, som i alle typer voksenopplæring, økte kunnskaper, bedre selvinnsett, økt selvtillit og andre positive effekter av opplæring. Men de får også en mereffekt knyttet til deltakelse i bredere fellesskap. De frivillige organisasjonene har tilbud både i forkant og etterkant av opplæringen, og tilbyr arenaer for engasjement og utvikling over tid. Oppmerksomheten rettes mot oppgaver og muligheter og den enkelte blir verdsatt for det de kan bidra med i form av kunnskaper og arbeidsinnsats. Alle får muligheten til å oppleve seg selv som betydningsfull for fellesskapet i et likeverdig deltakerforhold. Alle bidrar med det de kan og det finnes oppgaver for alle. Når kunnskapene mangler, arrangeres det kurs der den enkelte kan få ny kunnskap som grunnlag for videre utvikling.

Kulturorganisasjonenes opplæringsvirksomhet skjer i hovedsak på lokalt nivå. For organisasjoner som jobber med kultur, livssyn og demokrati er dette fellesskapsfokusert helt grunnleggende. Utvikling og kreativitet står sentralt, og er ofte knyttet til praktiske emner. **Opplæringsvirksomheten er knyttet til lagenes overordnede mål, og er gjennom dette grunnleggende viktig for at lagene eksisterer og utvikler seg over tid. Opplæring, aktivitet og utvikling er flere sider av samme sak.**

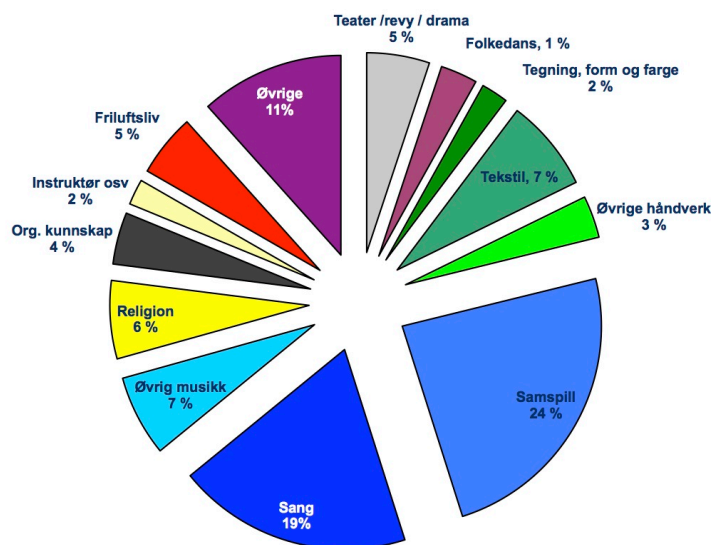

En gjennomgang av voksenopplæringsstatistikken på underemner viser at aktiviteter knyttet til kultur, livssyn og demokrati i 2010⁴ utgjorde 71% av det totale timetallet. Det er ingen grunn til å anta at dette har endret seg, tallet er i dag trolig enda høyere. Typiske underemner er sang og musikk, håndverksfag, dans, teater, religiøse emner og humanistiske tema, samt instruktør- og lederopplæring.

Dersom vi ser på de underliggende tallene i fordelingen innenfor kultur, livssyn og demokrati viser det seg at musikk og håndverk er de største aktivitetsområdene. Samlet musikkopplæring utgjør 50% av opplæringen innenfor kultur, livssyn og demokrati. Håndverksrelaterte opplæringsaktiviteter utgjør nærmere 20 % av den samme gruppen.

⁴ Dette er de siste tilgjengelige tallene fra Statistisk Sentralbyrå.

Kultur, demokrati, livssyn - undergrupper 2010

Organisasjonene bruker selv mange forskjellige begreper og betegnelser for opplæringsvirksomheten. Noen kaller det kurs, andre øvelser, samspill, seminar eller workshop. Begrepene går i hverandre og brukes om hverandre. Noen lag og foreninger rapporterer bare mindre deler av opplæringsaktiviteten, mens andre har etablert gode rapporteringsrutiner og får med det meste. Studieforbundene på nasjonalt nivå kvalitetssikrer at det som rapporteres er reell opplæringsvirksomhet. Det gjennomføres jevnlig kontroll gjennom stikkprøver.⁵

Kulturorganisasjonenes opplæringsvirksomhet kan ikke sees isolert fra organisasjonenes hovedformål. Organisasjonene er avhengig av systematisk opplæring over tid for å nå sine mål, noe som gjør opplæringsvirksomheten til en av de viktigste enkeltaktivitetene i mange organisasjoner. Opplæringsvirksomheten er også for mange kjernen i lagets rekruttering. Gjennom å gå på et kurs kommer deltakeren i kontakt med laget, og mange blir etter hvert en del av lagets fellesskap og fortsetter opplæringsløpet og den faglige og personlige utviklingen utover kursets varighet.

Voksenopplæringsvirksomheten er av stor betydning for kultursektoren ettersom opplæring, kunnskapsoverføring og tradisjonsformidling (både kortsiktig og langsiktig) er grunnleggende forutsetninger for et levende kulturliv og et levende samfunn. Voksenopplæringsmidlene muliggjør sammen med egenbetaling og egeninnsats, at laget kan hente inn faglig dyktige og inspirerende pedagoger og ledere. Voksenopplæringsmidlene er gjennom dette også et viktig kulturpolitisk virkemiddel. Selv om tilskuddene er små, er de viktige for økonomien i mange lokale lag, og gjennom det en viktig inntektskilde for kunstnere og kulturarbeidere.

⁵ Se vedlegg med oversikt over organisasjoner og studieforbund. Diagrammene over knytter seg til temaene kultur, livssyn og demokrati på bakgrunn av faktiske tall fra alle organisasjonene da opplæringstema går på tvers av organisasjonene.

Noen lokale lag og foreninger er ikke medlemmer i regionale og nasjonale organisasjonsstrukturer. Studieforbundene inngår lokale, regionale og nasjonale avtaler med nettverk og aktører som har ikke har nasjonale medlemsorganisasjoner. Gjennom dette bidrar studieforbundene til at voksenopplæringsmidlene også omfatter slike aktiviteter og tiltak. Det er det enkelte studieforbund som bestemmer rammene for slikt samarbeid.

Samfunnsutvikling

Kulturorganisasjonene har som resten av samfunnet gjennomgått en profesjonalisering. Kulturorganisasjonene har i dag ansatte med høy fagkompetanse. Kraftig vekst i høyere utdanning avspeiles også i styrene for kulturorganisasjonene både lokalt, regionalt og nasjonalt. Det finnes i dag ikke utdanning for organisasjonsforståelse og utvikling. Dette er en kompetanse som i all hovedsak må tilegnes gjennom egen erfaring. Og erfaringene viser at frivillige organisasjoner gir bred og god organisasjonsforståelse.

Dagens fokus på opplæring målrettet mot enkeltpersoner og deres rettigheter er av relativt ny dato. Dette er blitt et marked der både offentlige, private og frivillige aktører tilbyr god opplæring. Den gang studieorganisasjonene ble opprettet, og ikke minst da Lov om Voksenopplæring kom i 1976, var opplæringen av enkeltindivider også et viktig element, men det var knyttet opp mot en erkjennelse av de frivillige fellesskapenes betydning og rolle i samfunnsutviklingen.

Selv om opplæring er et middel for å nå overordnede mål og et tilbud til enkeltindivider, har den også samfunnsmessige ringvirkninger. Opplæringen kan være innfallsporten for enkeltmennesker til et større fellesskap, den kan være grunnlaget for videre involvering og engasjement, og den er en forutsetning for at lokale lag og foreninger kan engasjere seg i lokale og nasjonale samfunnsspørsmål.

- For enkeltmedlemmene betyr dette økt kunnskap og kompetanse over tid, og for noen også grunnlaget for en profesjonell karriere.
- For lag og foreninger betyr opplæringen at de er beredt til å delta og bidra i samfunnsutviklingen med et felles kunnskapsgrunnlag.
- For lokalsamfunnet betyr det at det finnes kvalifiserte og interesserte samarbeidspartnere for en lang rekke utfordringer.

Utfordringer

Argumentene for offentlig engasjement ligger i de frivillige organisasjonenes betydning for det norske samfunnet, lokalt, regionalt og nasjonalt.

Storsamfunnets forståelse av de frivillige organisasjonenes rolle i byggingen av Norge var lenge sentral. Voksenopplæringsmidlene ble i sin tid innført nettopp som et målrettet tiltak for å sikre at alle deler av folket fikk tilgang til kunnskap og ideer med relevans for den enkelte og for samfunnet. Det er ikke verken ønskelig eller mulig å erstatte frivillige organisasjoner med offentlige eller private tiltak. Det er heller ikke mulig å erstatte opplæring i frivillig regi med opplæring i offentlige eller private skoler. Realkompetanse har vært trukket fram som et virkemiddel for å verdsette den opplæring som skjer i frivillige organisasjoner. Realkompetansevurdering oppleves i dag som irrelevant og uinteressant for mennesker i organisasjonene. Det er helt ok at det foretas kvalifisering i forhold til formell kompetanse, men realkompetansevurderingen gir ikke status for den faktiske kompetansen disse menneskene besitter.

Det oppleves som problematisk at dagens vurdering av kunnskap og kompetanse knyttes til formell kompetanse.. Det er svært lite fokus på skapende aktiviteter, på lokale utfordringer, på tradisjonsformidling og kunnskapsoverføring i lokale fellesskap. Det offentliges ensidige fokus på individet trekker oppmerksomheten vekk fra organisasjonene og deres identitet som fellesarena og samfunnsaktører. Organisasjonene er avhengig av at det finnes et marked for deres tilbud. Men de er ikke markedsstyrt i betydningen salgs- og konkurranseorientert, og er derfor dårlig tilpasset det offentliges ønske om konkurranse mellom tilbydere på et

opplæringsmarked. Det er problematisk at opplæring i frivillige organisasjoner usynliggjøres og at vi mangler kunnskap om deres virksomhet, spesielt den som foregår på lokalt nivå. Argumentene for støtte til voksenopplæring finnes der.

Det er behov for en frivillighetspolitikk som favner alle deler av frivillig sektor i et balansert hele. Frivillighetspolitikken bør i tillegg til overordnede rammer for støtte og samarbeid også favne de fagområdene som frivillige organisasjoner jobber med, og ikke minst den opplæringen som gjøres for å utvikle fagområdene innenfor den enkelte organisasjon. Begrepene frivillig sektor, tredje sektor, sivilsamfunnet m.fl. gir i dag et unyansert bilde av norske frivillige organisasjoner. Disse begrepene er for omfattende til at de fanger bl.a. det som kjennetegner tradisjonelle norske frivillige organisasjoner; nemlig folkelig engasjement i demokratiske fellesskap organisert og finansiert gjennom frivillig innsats.

Del 2

Kulturorganisasjonene og profesjonelle kunst- og kulturarbeidere

Alle kommuner har profesjonelle kulturarbeidere. De kan være ansatt som bibliotekarer, ungdomsarbeidere, i kulturskolene, i kulturhus, i skoleverket. I tillegg kommer freelancere og profesjonelle ansatt i frivillig og privat virksomhet. Avhengig av hvordan vi definerer profesjonell vil også noen frivillige kulturaktører være profesjonelle i en kvalitativ betydning av ordet. Dette kan være profesjonelt utdannede utøvere som jobber med andre ting og er kulturaktiv på fritiden. Det kan også være kulturutøvere som har mye realkompetanse fra opplæring innenfor kulturorganisasjonenes rammer. Noen av disse også på områder der det ikke finnes formelle opplæringstilbud.

Kunstnere og kulturarbeidere innenfor musikk, teater, håndverk og etterhvert dans har mulighet for større eller mindre stillinger i kommunene. Om de bosetter seg og blir boende vil ofte avhenge av om det er mulig å leve av det vi kan kalle mangesysleri. Vi vet at en 20% fast jobb kan være utgangspunkt for mange til å bosette seg utenfor de mest tettbygde områdene. Dersom det i tillegg er mulig å samarbeide med lokale kulturaktiviteter innenfor opplæring, kulturproduksjon og framføring, vil mange kunne leve som kunstner og kulturarbeider. I denne sammenheng utgjør det frivillige kulturlivet en svært viktig arbeidsplass. I tillegg vil mange også påta seg freelanceoppgaver utenfor egen region.⁶

Det er ikke enkelt å leve av sin kompetanse i små og mellomstore kommuner. Mange har ubekvem arbeidstid og få fridager. Det er mange dyktige kulturarbeidere som konkurrerer om oppdragene.

Det synes å være en forutsetning at det offentlige anerkjenner behovet for større stillingsprosent og samarbeid med frivillige og private aktører.

Dessverre handler denne problematikken også om å anerkjenne profesjonalitet og fagkunnskap på lik linje med andre fagområder. Så lenge kultur knyttes til fritid, opplevelser og "kakepynt" er det vanskelig å synliggjøre at dette for mange er jobb. Dette påvirker indirekte også kulturorganisasjonenes arbeid og utviklingsmuligheter.

Det er ikke mulig å gi en total og dekkende beskrivelse for forholdet mellom kunstnere, kulturarbeidere og kulturorganisasjonene. Vi har imidlertid gått gjennom noen temaområder og legger ved noen få eksempler fra kulturlivet.

Eksempler

Musikk

Musikk utgjør hovedtyngden av opplæringsvirksomheten innenfor kulturorganisasjonene. Feltet omfatter alle sjangre, grupperinger og uttrykk, fra små grupper til store ensembler. Vi finner alle nivå fra den glade amatør til den profesjonelle utøver.

De fleste grupper har betalte dirigenter og instruktører. Kostnadene for en dirigent i for eksempel et kor, vil variere fra 30 000 til godt over 100 000 kroner i året. Det finnes også eksempler på både lavere og høyere kostnader. Variasjonene er store og knytter seg til type organisasjon.

Opplæringsvirksomheten på musikkområdet avsluttes som oftest med en konsert eller lignende. Også i denne sammenheng brukes det profesjonelle musikere. Det er vanlig for mange orkestre og storband å kjøpe profesjonelle musikere som topper sentrale

⁶ Norsk kulturforum og MFO gjennomførte i 2009 en enkel spørreundersøkelse blant kulturskoleansatte. Vi spurte der om stillingsprosent, andre inntektskilder og samarbeidspartnere. Undersøkelsen viste at 18% hadde stillingsprosent på 20% eller lavere, svært få hadde 100%. Mange jobbet i flere kommuner. Svært mange hadde oppdrag for lokale kulturorganisasjoner knyttet til opplæring, formidling og tilrettelegging. Alle rapporterte om vanskelige arbeidsforhold mht lokaler, reise og arbeidstid.

instrumentgrupper. For kor og ulike sanggrupper er det vanlig å engasjere profesjonelle sangere og andre kunstnere. For korpene er det kanskje solister eller solistgrupper, en konferansier eller lignende. Men også her er det store variasjoner.

Dessverre lar det seg ikke gjøre å finne faktiske tall for disse kostnadene på et overordnet nivå, men vi tar med noen tilgjengelige tall.

Kor og sangaktivitet

Korbevegelsen er en av Norges største frivillige aktiviteter. Det finnes i dag 7 ulike landsomfattende kororganisasjoner som er medlem i de store studieforbundene, i første rekke Musikken studieforbund. I tillegg finner vi en betydelig korvirksomhet i kirker og menigheter. Der er også betydelig korvirksomhet innenfor Kristelig studieforbund, Folkeuniversitetet, Studieforbundet kultur og tradisjon mfl. Vi finner også kor som kun er lokalt organisert og som ikke er med i noen landsomfattende organisasjon.

Virksomheten vil variere ut fra antall medlemmer, ambisjonsnivå og økonomi. Men alles virksomhet vil være lagt opp rundt de samme utfordringene. Det er øvelser for innlæring av nytt stoff, konserter med eller uten profesjonelle sangere og musikere.

Svært mange profesjonelle utøverne starter sin musikkaktivitet som barn eller ungdom i en kulturorganisasjon. Der får de utfolde seg og utvikle egne ferdigheter i samspill med andre.

Flere kulturorganisasjoner arrangerer kurs der foreldre lærer å bruke sang, musikk og rytmisk bevegelse i samspill med sine små barn. Disse kursene er en forholdsvis ny aktivitet, kjent under navnene baby- og småbarnsang i kristelige miljøer, og musikk ved livets begynnelse i andre organisasjoner. Foreldrene, besteforeldre og andre deltar på kursene sammen med barna sine. Her fremmes musikalsk samvær og kontakt mellom barn og voksne. Foreldrene lærer hvordan de kan stimulere barnets språklige, musikalske og motoriske utvikling, og bidra til utvikling av barnets rom- og kroppsoppfatning.

Sang og sangleker har til alle tider vært et naturlig og viktig språk mellom barn og voksne. Kursene bidrar til at denne tradisjonen styrkes og videreføres.

Dette er avgrensede kurs som deles inn i aldersgrupper, og mange fortsetter på kurs i neste alderstrinn, og blir etter hvert med i familiekor. Kursene fungerer derfor som viktige rekrutteringsarenaer for sang- og musikklivet.

Kursene ledes av både profesjonelle og frivillige instruktører. Kursene avsluttes gjerne med en framføring. Tall fra voksenopplæringsstatistikken viser at denne type aktivitet utgjør 12 % av sang- og musikkopplæringen.

Det er økende etterspørsel etter kvalifiserte dirigenter og de fleste kordirigenter har i dag en eller annen form for utdanning fra høyskoler og universitet, eller kurs i regi av kulturorganisasjonene eller andre.

Det er økende interesse for å synge. De startes flere kor, graden av profesjonalitet øker i mange kor og de etableres nye mindre vokalgrupper, gjerne på semiprofesjonelt nivå.

Vi har foretatt en gjennomgang av rapporter til Norsk sangerforum i forbindelse med krav om momskompensasjon for 2011. Vi finner der 80 kor som har relevante regnskaper som kan legges til grunn for tallberegning. Disse korene har til sammen lønnskostnad, i hovedsak honorar til selvstendige dirigenter, på 5 343 197 kroner dvs et gjennomsnitt på 66 790 kroner pr. kor. Materialet inneholder også flere kor med dugnadsdirigent, andre der for eksempel menigheten betaler dirigent. Det reelle gjennomsnittet er derfor høyere.

Om vi tar utgangspunkt i ca 5000 kor i Norge og gjennomsnittlige dirigentutgifter 66 000 kroner i dirigentkostnad pr kor – gir dette et omsetningstall på 334 millioner kroner bare til dirigentene.

Kostnadene til øvrig musikkhonorar/lønn, til sangere, musikere, gjestedirigenter, pianister etc, er vanskelig å finne, og vi har ikke statistisk grunnlag for å trekke konklusjoner. Det vi ser er imidlertid at dette kan dreie seg om betydelige summer, mange vanlige kor ser ut til å ha slike kostnader på 20 000-40 000 kroner, enkelte selvsagt vesentlig høyere, og en del vesentlig lavere. Selv med kostnader på 20 000 kroner pr kor blir totalsummen 100 millioner kroner for 5000 kor⁷.

Et korprosjekt

Asker kammerkor er et relativt lite kor med en grunnstamme på 26 sangere. Våren 2012 framfører koret H-mollmessen av Bach, et stort verk for kor, orkester og solister. I tillegg til de faste sangerne er det åpnet for noen prosjektsangere. Disse deltar på lik linje med øvrige sangere og fører ikke til utgifter for koret.

Det holdes to konserter, en i Asker kirke og en i Bragernes kirke i Drammen. Arbeidet med innlæring startet høsten 2011 og har tatt det meste av opplæringstiden det siste halve året. Det vil før konserten være lagt ned mellom 80 og 100 opplæringstimer. I tillegg kommer egenlæring mellom øvelsene. Dirigentkostnader i denne forbindelse er ca 60 000 kroner.

Fellesøvelsenes innhold:

- Oppvarming; i form av fysiske oppvarmingsøvelser og god sangstilling, stemmeøvelser, vokaløvelser og vokalforståelse.
 - Gjennomgang av tekst for at alle skal være bevisst innholdet i teksten. Her formidles mer generell kunnskap om historie, språk og tolkning og tekstforståelse som grunnlag for valg av formidlingsuttrykk
 - Gjennomgang av noter og spesielle partier for å sikre at alle har den samme forståelsen av stemning og framdrift i musikken.
 - Gjennomgang av større deler av korverket for å få en mer helhetlig forståelse.
 - Fokus på overgangen mellom verkets ulike deler og uttrykkene i disse delene i forhold til hverandre.
 - De siste øvelsene før konsertene har fokus på samkjøring mellom kor, solister og orkester.

Koret har profesjonell dirigent med sangutdannelse fra musikkhøgskolen og en master i direksjon fra samme sted.

Asker kammerkor er tilsluttet Norsk sangerforum og får gjennom dette tilgang til voksenopplæringsmidler, som for dette prosjektet vil beløpe seg til ca 10 000 kroner.⁸

Ettersom dette prosjektet er et stort løft for koret, er konsertene organisert som eget prosjekt og det jobbes mye for å få ekstern støtte i form av garanti for underskudd og sponsorstøtte. Hovedinntekten vil være billettinntekter. Korets utgifter er beregnet til ca 340 000 kroner. Av dette utgjør utgiftene til profesjonelle sangere (5 stk), musikere (Barokkanerne) og dirigent (ikke opplæringstimer) i overkant av 270 000.⁹

Kulturhåndverk og håndverksproduksjon

Opplæring i lokallag i Norges Husflidslag.

Norges Husflidslag er den største medlemsorganisasjonen i Studieforbundet kultur og tradisjon. I Norges Husflidslag drives det en omfattende opplæringsvirksomhet innenfor kulturhåndverk. I 2011 ble det holdt 2.300 kurs med 58.000 timer og 14.000 deltakere. Kursene spenner over et bredt et spekter av emner. I 2011 var hele 97 ulike studieplaner i

⁷ Dette er relativt gamle tall fra Vestlandsforskning 1989 som bør etterprøves. Korvirksomheten har endret seg siden da og er, ut fra kororganisasjonenes tall, økende.

⁸ Endelig tall vil ikke være klart før høsten 2012 ettersom støtten utbetales i etterkant av opplæringen ut fra rapporterte timer.

⁹ Momskompensasjonsordningen og frivillige organisasjoner gir koret ca 12000 i refusjon for et slikt prosjekt

bruk. Det dreier seg om trearbeid, bunadmontering, toving, skinn og lærarbeid, tægerarbeid, vev og mye mer.

Innen vevfaget var det totalt 330 kurs, 17.500 timer og 2.600 deltakere. Aktiviteten er avhengig av egnede lokaler. Lokale lag, som i all hovedsak er arrangør av kursene, har egne lokaler eller leier seg inn der de kan ha flere vever stående over tid er. Mange av disse lokalene er gamle, gjerne verneverdige bygninger som ved bruk til kurs som dette blir holdt åpne og tilgjengelige for folk flest.

Opplæringsvirksomheten i regi av husflidslagene er aktivt vern både av materiell men ikke minst immateriell kulturarv¹⁰. Kunnskapen om vev, om oppsett av vev, ulike teknikker, materialer osv. blir ivaretatt og hold levende utelukkende ved at disse tilbudene finnes.

Totalt brukte Norges Husflidslag mer enn 1000 lærere i kursvirksomheten i 2011. Hvem disse lærerne er har vi bare til en viss grad systematisk oversikt over. De fleste har andre jobber som hovedinntektskilde, men en god del er også pensjonister. Noen driver egen produksjonsnæring. Særlig er dette tilfelle for lærerne på bunadkursene. Vi har få kurslærere blant de profesjonelle håndverkerne som er medlem i Birka, senter for kunst og håndverk og/eller i Norges Husflidslags håndverkerlag.

Det finnes altså en relativt stor gruppe husflids-/tradisjonshåndverkere som driver produksjonsvirksomhet, men som ikke jobber som kurslærere. En grunn til at profesjonelle håndverkere i liten grad synes å ønske å dele av sin kompetanse, kan være at de er engstelige for å bli kopiert av amatører og miste marked for sine produkter til utøvere som kan ta lavere pris for produktene. Det kan være en skepsis til om kundene har kompetanse nok til å vurdere kvalitet og verdsette produktet. Samtidig er det en utfordring at svært dyktige husflidere underpriser sine produkter og dermed også undergraver markedet både for butikker og håndverkere som forsøker å leve av håndverket. Opplæringen i Norges Husflidslag har etter hvert fått et sterkere fokus på disse problemstillingene slik at kunnskap om kvalitet er stigende.

Mange av de lokale lagene har en fast stab av trofaste kurslærere, men det meldes nå at disse begynner å takke nei til oppdrag. Når kurslærerne eldes og vi samtidig har sett en nedbygging av de tradisjonelle offentlige utdanningsveiene for lærere innenfor tradisjonshåndverksfagene¹¹, er rekrutteringsutfordringene store. Studieforbund og dets medlemsorganisasjoner påtar seg et stort ansvar og en omfattende oppgaver framover for å tilfredsstille det store markedet av kursarrangører og interesserte deltakere.

Aktivitetene vokser og særlig er markedet blant aldersgruppen tidligpensjonister økende. Dette er de som har tid, og ikke minst lyst, til å aktive deltakelse på kurs i organiserte felleskap. Bare i Norges Husflidslag er det 3.500 medlemmer i aldersgruppen født i perioden 1945 – 47!

Samtidig ser vi en økende utfordring i forhold til behovet for lærere som kan arbeide med barn og håndverk. Dessverre kvier mange seg for å ta slik oppgaver. Dette er personer som både har et marked i det frivillige feltet men også i samproduksjoner med det offentlige gjennom for eksempel den kulturelle skolesekken der Norges Husflidslag er en aktiv aktør.

Teater

Innenfor scenekunst og teater er det, som for musikklivet, mange grupperinger og uttrykk. På dette feltet finner vi de store historiske spelene som har hatt et oppsving de siste årene. Vi finner revygrupper over hele landet og alle skolerevyene. Den største gruppen mht opplæring innenfor voksenopplæringssystemet er likevel de tradisjonelle teatergruppene som setter opp et eller flere teaterstykker i løpet av året. Opplæringen knytter seg til skuespillerteknikk, regi, teaterproduksjon, sminke, lys og lyd, kostymer med mer.

¹⁰ Ref Unescos konvensjon om immateriell kulturarv som Norge ratifiserte i 2009

¹¹ Det offentlige utdanningssystemet som husflidskoler, lærerskoler i forming, mfl er bygd ned og mer eller mindre nedlagt

Ut fra tilgjengelige tall fra voksenopplæringsstatistikken vet vi at i all hovedsak bruker alle gruppene instruktører, men det ser ut som anslagsvis 25% av lagene bruker profesjonelle kunstnere som instruktører. Når det gjelder kurs på lyd og lys brukes det anslagsvis 45% profesjonelle. Her brukes det også profesjonelle samarbeidspartnere til forestillingene.

De historiske spelene er i dag organisert på mange ulike måter, der noen organisasjonsformer utelukker dem fra støtte via voksenopplæringsmidlene. Dette gjør at det er vanskelig å finne tall og fakta for bruk av profesjonelle krefter. Det er likevel gjennomgående slik at disse spelene har profesjonelle instruktører, musikere, hovedrolleinnehavere og lys- og lydfolk. Det finnes heller ikke god kunnskap for sammenhengen mellom historiske spel og teatergrupper i samme kommune. Det mangler også kunnskap om kommunenes engasjement gjennom kulturskoler, museer, bibliotek med mer.

Vedlegg

Studieforbundsvirksomhet

Studieforbundene gjennomførte i 2010, ut fra SSBs statistikk, 40 234 kurs, med 1 310 534 kurstimer og 504 236 deltakere. Totalt tall fra SSB som gjelder 2011 er ikke tilgjengelig før i mai.

De 15 største enkeltorganisasjonene

Vi har funnet tall for de 15 største enkeltorganisasjonene (NB: Enkeltmedlemmer i studieforbund)

Disse tallene er hentet fra Studieforbundenes egne oversikter og gjelder 2011. Blant disse er det flest kulturorganisasjoner.

Tall fra flere av organisasjonene som ikke er rene kulturorganisasjoner, viser at også deres virksomhet er mye preget av håndverksopplæring og sang/musikkopplæring.

Medlemsorganisasjon	Kurs	Deltakere	Kurstimer
Norges Musikkorpsforbund	4 015	61 437	168 433
Norges Korforbund	2 785	53 234	108 764
Norges Idrettsforbund ¹²	2 252	18 597	79 508
Norges Husflidslag	2 306	13 905	58 044
bandORG	385	1 805	48 077
Den norske kirkes menigheter	1 207	10 272	33 339
Norges Sangerforum	770	13 612	29 238
Pinsevevnene	452	4 241	28 125
Norges Blindeforbund	874	6 392	24 365
Norsk kennelklubb	1 141	8 094	2 067
Landsforeningen for hjerte og lungesyke	1 028	7894	21 329
Human etisk forbund			21 148
Norsk revmatikerforbund	1 126	7 998	20 598
Seniordans Norge	685	10 885	20 045
Noregs Ungdomslag	622	5 855	19 093

I 2011 hadde Voksenopplæringsforbundet 20 studieforbund som medlemmer. Til sammen hadde disse 20 studieforbundene 471 medlemsorganisasjoner.

Aftenskolen Høyres Studieforbund

Høyres Hovedorganisasjon, Høyres Studenterforbund, Senior Høyres Landsforbund og Unge Høyres Landsforbund

Akademisk Studieforbund

Akademikerforbundet, Arkitektenes Fagforbund Bibliotekarforbundet, Den norske kirkes presteforening, Den norske legeförening, Den norske tannlegeforening, Den norske veterinärförening, Econa, Fjellugla kompetansesenter, Krigsskoleutdannede Offiserers Landsforening, Norges Farmaceutiske Forening, NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon. Norsk radiografforbund, Norges Juristforbund, Norges Kommunerevisorforbund, Norges Interne Revisorers Forening, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk forskerforbund, Naturviterforbundet, Norsk Psykologforening, Norsk Sykepleierforbund, Politiets Fellesforbund, Samfunnsviternes fagforening, Samfunnsøkonomenes fagforening og Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

AOF Norge

Arbeiderbevegelsens Presseforbund, AEF–Arbeiderbevegelsens rus- og sosialpolitiske Forbund, Arbeidernes Ungdomsfylking, Arbeiderpartiet, EL & IT Forbundet, Fagforbundet,

¹² Forges Idrettsforbund har 54 særforbund og kursstatistikken vises her samlet og ikke fordelt på de ulike særforbundene

Fellesforbundet, Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger,, sosionomer og vernepleiere , Folkets Hus Landsforbund, Forbundet for Ledelse og Teknikk, Foreningen Norges Døvblinde, Framfylkingen - LOs barne- og familieorganisasjon, Handel og Kontor i Norge, Industri Energi , Kristne Arbeidere, Landsorganisasjonen i Norge , LO-Stat, Musikernes fellesorganisasjon, Norges Handikapforbund Norges Handikapforbunds Ungdom, Norges Offisersforbund, Norsk Arbeidsmandsforbund, Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund, Norsk Folkehjelp, Norsk Jernbaneforbund, Norsk Lokomotivmannsforbund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund, Norsk Sjømannsforbund, Norsk Tjenestemannslag, Norsk Transportarbeiderforbund, Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon –NISO og Skolenes landsforbund

Bygdefolkets Studieforbund (funsjonert til Studieforbundet næring og samfunn fra 01.01.2012)

Gartnerhallen, Geno, Gjensidige Forsikring, HOFF SA, Honningcentralen Landkreditt bank, Norges Bygdekvinneforbund Norges Bondelag, Norges Bygdeungdomslag Norges Pelsdyrslag Norges Skogeierforbund, Norsk Landbruksrådgivning, Norsk Sau- og Geit, Norske Felleskjøp, Norsvin, Nortura, Senter for Opplæring i Anleggsgartnerfaget, TINE og TYR Norsk kjøttfeavlslag

Folkekulturforbundet (Studieforbundet kultur og tradisjon fra 01.06.2011) Studieforbundet kultur og tradisjon

Båtlaget Braute, DIS – Norge, Fantasiforbundet, Forbundet KYSTEN, Fortidsminneforeningen, HATS (Kompetansesenter for revy og teater), Internasjonalistene, Kringkastingsringen, Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber, LUFSS - Landslaget for nærmiljøskolen, Landslaget for lokalhistorie, Landslaget lokalhistorie i skolen Noregs Mållag, Noregs Ungdomslag, Norges Husflidslag, Norges Museumsforbund , Norsk Amatørteaterforbund, Norske Kveners Forbund, Norsk Forening for Fartøyvern, Norsk Forening for Kulturhistorisk Sverdfekting, Norsk Kulturarv, Norsk Målungdom , Norsk Quilteforbund, Norsk Selskap For Fotografi, Organisasjon for Scenekjempere i Norge, Rosegården Teaterhus, Samenes Folkeforbund Seniordans Norge, Vestlandske Teatersenter og Vestnorsk kulturakademi

Frikirkelig studieforbund (Kristelig studieforbund fra 01.01.2012)

Credokirken Studieråd, De Frie Evangeliske Forsamlinger, Den Nordisk Katolske Kirke i Norge, Det Norske Baptistsamfunn, Det Norske Misjonsforbund, Fredsfyrsten, Frelsesarmeens Studieforbund Gospel United International Church, Josvakirkens Studieråd, Kirken av Guds Nåde Studieråd, Kristent Fellesskap Bergens Studieforbund, Mercy House, Maran Ata Norge, Metodistkirken, Navigatørene NHH, Norges Kristne Råd, Norges Unge Katolikker Pinsevennenes Studieråd, Sentermenigheten i Asker Studieråd, Stiftelsen Kraft, Studentforeningen Navigatørene Syvendedags Adventistsamfunnet, Ungdom i Oppdrags Studieråd, Vineyard Kristn og Fellesskaps Studieråd

Funksjonshemmedes Studieforbund

ADHD Norge, Afasiforbundet i Norge Autiseforeningen i Norge Cerebral Pares, Foreningen Dysleksiforbundet i Norge, Foreningen for arm- og benprotesebrukere,, MOMENTUM, Foreningen for Hjertesyke Barn, Foreningen for Kroniske Smertepasienter Foreningen for Muskelsyke, Foreningen for Søvn sykdommer, Foreningen for voksne med medfødt hjertefeil , Hørselshemmedes Landsforbund, Landsforeningen for Hjerne- og Lungesyke, Landsforeningen for Huntingtons Sykdom, Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte, Landsforeningen for Overvektige Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri, Landsforeningen for Trafikkskadde i Norge, Landsforeningen – We Shall Overcome, Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselhemmede/Døvblinde, Landsforbundet for Utviklingshemmede og pårørende, Foreningen for Marfans Syndrom, Mental Helse Norge, Morbus Addisons Forening, Multipel Sklerose Forbundet i Norge, Norges Astma- og Allergiforbund, Norges Blindeforbund, Norges Blindeforbunds Ungdom, Norges Diabetesforbund, Norges Døveforbund, Norges Fibromyalgi Forbund, Norges Migreneforbund , Norges Myalgisk Encefalopati Forening, Norges Parkinsonforbund, Norsk Cøliakiforenings Ungdom, Norsk Dystoniforening, Norsk Epilepsiforbund, Norsk Forbund

for Svaksynte, Norsk forening for Ehler Danlos Syndrom, Norsk Forening for Nevrofibromatose, Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta, Norsk Forening for Slagrammede, Norsk Forening for Stomi- og Reservoaropererte, Norsk interesseforening for Stamme, Norsk Lymfødemforening, Norsk Psoriasisforbund, Norsk Revmatikerforbund, Norsk Thyreoideaforbund, Norsk Tourette Forening, Ryggforeningen i Norge, Ryggmargsbrokk- og hydrocephalusforeningen, Rådgivning om Spiseforstyrrelser ,Støtteforeningen for Kreftsyke Barn og Ungdomsgruppa i Kreftforeningen

Idrettens Studieforbund

Norges Ake-, Bob- og Skeletonforbund ,Norges Amerikanske idretters Forbund ,Norges Badminton Forbund, Norges Bandyforbund, Norges Basketballforbund, Norges Bedriftsidrettsforbund Norges Biljardforbund, Norges Bokseforbund, Norges Bordtennisforbund, Norges Bowlingforbund, Norges Bryteforbund, Norges Bueskytterforbund Norges Castingforbund, Norges Cricketforbund, Norges Curlingforbund, Norges Cycleforbund, Norges Danseforbund, Norges Dykkeforbund, Norges Fekteforbund, Norges Fotballforbund, Norges Fleridrettsforbund Norges Fri-idrettsforbund, NorgesGolfforbund, Norges Gymnastikk- og Turnforbund, Norges Hundekjørerforbund, Norges Håndballforbund, Norges Ishockeyforbund, Norges Judoforbund, Norges Kampsportforbund, Norges Kickboxing Forbund, Norges Klatreforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Motorsportsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Padleforbund, Norges Røforbund, Norges Rugbyforbund, Norges Rytterforbund, Norges Seilforbund, Norges Skiforbund, Norges Skiskytterforbund Norges Skytterforbund Norges Skøyteforbund, Norges Snowboardforbund, Norges Softball og Baseball Forbund, Norges Squashforbund, Norges Studentidrettsforbund Norges Styrkeløftforbund, Norges Svømmeforbund, Norges Tennisforbund, Norges Triathlonforbund, Norges Vannskiforbund og Wakeboard Forbund, Norges Vektløfterforbund og Norges Volleyballforbund Kristelig Folkepartis Studieforbund
Kristelig Folkeparti, KrF Kvinner og Kristelig Folkepartis Ungdom

Norsk Kristelig Studieråd (Kristelig Studieforbund fra 01.01.2012)

Areopagos, Blå Kors i Norge. Den Evangelisk Lutherske Frikirke, Den Norske Israelmisjon, Den norske kirkes menigheter, Den Norske Kirkes Kateketforening, Det Evangelisk-lutherske Kirkesamfunn, Det norske Diakonforbund , Det Norske Misjonsselskap, Doulus-nettverket, Guds menighet Vegårdshei, Indremisjonsforbundet, Institutt for sjelesorg, KA - Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon, Kia – Kristent interkulturelt arbeid, Kirkelig pedagogisk senter, Kirkens SOS i Norge, Kristen Idrettskontakt, Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte, Norges KFUK/KFUM, Norges KFUK/KFUM speidere, Norges Kristelige Folkehøgskolelag, Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag, Norges Kristelige Studentforbund, Normisjon, Norsk Luthersk Misjonssamband, Det Norske Bibelselskap, Stefanusalliansen, Sjømannskirken og Stiftelsen Oase

Musikkens studieforbund

AKKS Norge, bandORG, De unges Orkesterforbund-UNOF, FolkOrg, Foreningen Musikk fra livets begynnelse , Foreningen Norske Kordirigenter, Korpsnett Norge, Landsforbundet Dissimilis, Musikk i Skolen, Musikkens Venners Landsforbund, Norges Kirkesangforbund, Norsk country musikk forbund, Norsk Festivalsangerforbund, Norsk forening for musikkterapi, Norsk jazzforum, Norsk Kammermusikkforbund, Norsk Mandolin- og Balalaikaorkesterforbund, Norsk Munnspillforum, Norsk Rockforbund, Norsk Sangerforbund, Norsk sangerforum, Norsk Viseforum, Norske Symfoniorkestres Landsforbund, Norske Trekkspilleres Landsforbund, Pascal Norge, Ung i Kor og Ung Kirkesang

Samisk Studieutvalg

Norske Samers Riksforbund

Sjøsamisk Studieforbund

Kystfolkets Studieorganisasjon Urfolkets studieorganisasjon

Senterpartiets Studieforbund

Senterkvinnene, Senterpartiet og Senterungdommen

Sosialistisk Venstrepartiet

Studieforbund (*fra 11.05.11*)

Sosialistisk Venstreparti og Sosialistisk Ungdom

Studieforbundet Solidaritet SO

Alta Sangvirkelag, Art of Living, Ang Passang, Bevegelsen for Sosialisme Biologisk dynamisk forening Blandakoret Nordafør ,Camphillbevegelsen, Change the World, Kunstscolen på Rotvoll, Foreningen for livsveiledning og selvutvikling, Norske økosamfunn Fritt Helsevalg Forum ny skole Fosnafolk, Fritt Norden Norge, Gardsopplevelser, Hadeland Interkommunale Korforening, Helseforum for Kvinner Holistisk forbund Hypatia, International Kvinneliga for Fred og Frihet, Innvandrernes Landsorganisasjon, Koret Oslo Ø, Koret Rause Røster, Landsforeningen for Lesbisk og Homofil frigjøring, Landsorganisasjonen for Romanifolket, Mixdur, Nettverkskreditt BA, Norsk Forbund for, Helsepedagogikk og Sosialterapi, Norsk gardsost, Norsk Kvinnesaksforening, Norsk Seterkultur, Om Så Kor, OIKOS - Økologisk Landslag, Permakulturforeningen, Radio Nova, RadiOrakel, Raudt Kor på, Stord, Rødstrupen, Samorganisasjonen for film og teater, Sandnes og Jæren Sosialistiske Kor, Sangkoret Villvin, Sareptas Krukke, Sosialistisk Kor i Oslo, Sarp'azz, Vestkanten Sosialistiske Kor, Vincent Lunges Institutt og VSOB Lilleaker

Studieforbundet Folkeuniversitetet

Acem Studieorganisasjon, ANSA – Association of Norwegian Students, Abroad, Ensliges Landsforbund, Finansforbundet, Human-Etisk Forbund, Landslaget for norskundervisning, Maskinentreprenørenes forbund, Nasjonalforeningen for Folkehelsen, Norges Hensedansforbund, Norges Korforbund, Norges Musikkorps Forbund, Norges Røde Kors, Norsk Filmklubbforbund, Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Radio Relæ Liga, Norske Kunstforeningers Landsforbund, Norske Kvinners Sanitetsforening, Organisasjonen Voksne for Barn, Parat, Seniornett og Stafo

Populus - studieforbundet folkeopplysning (Fusjonert til Studieforbundet næring og samfunn fra 01.01.2012)

Adopsjonsforum, Afghanistankomiteen i Norge Aleneforeldreforeningen, CISV Norges Internasjonale barneleire, Den internasjonale kampanjen for iranske kvinners rettigheter – Norge, Den irakiske kurdiske asylsøker og flyktningeorganisasjon i Norge, Det Hvite Bånd, Det Norske Totalavholdsselskap DNTs Barneforbund Dyrebeskyttelsen Norge Elevorganisasjonen, Europeisk Ungdom, Familieklubbene i Norge Folkeakademienes Landsforbund Forbundet Mot Rusgift Foreningen for kunstterapi Foreningen Frikanalen, Fremtiden i Våre Hender, Helselag til Nepal, Humanistisk Ungdom, Hyperion Håndverksted for barn og unge Interessegruppa for Kvinner med spiseforstyrrelser, Interesseorganisasjon for iranske flyktninger i Norge, Internasjonale Sosialister, IOGT-J Norge, IOGT Norge, Juvente, Komiteen for et fritt Irak, Kvinnegruppa Ottar, Landsforbundet Mot Stoffmisbruk, Landslaget for Offentlige Pensjonister, Landsforbundet Teatrets Venner, Latin-Amerikagruppene i Norge, LEVE Landsforeningen for etterlatte ved selvmord, Libra Helse - og Kostholdsorganisasjon, Miljøpartiet De Grønne Motorførernes Avholdsforbund Motorførernes Avholdsforbunds Ungdomsforbund, Nei til EU, Norges Fredslag, Norges Fredsråd, Norges Kommunistiske Parti, Norges Kvinne- og Familieforbund, Norges Sosiale Forum, Norsk Helse og Avholdsforbund, Norsk Esperantoforbund, Norsk Forbund for Utviklingshemmede, Norsk Forening for Integrativ Terapi, Norsk Forening for psykosynteseterapeuter, Norsk Fosterhjemforening, Norsk Fredssenter, Norsk Frilynt Ungdomsforbund, Norsk Psykodrama Institutt Palestinakomiteen i Norge Parsamtalenettverket, Partiet Rødt, PRESS, Revolusjon!, Rusfri Oppvekst, Rød Ungdom, Skeiv ungdom, SOS Rasisme, Ungdom mot EU, Ungdom mot Narkotika, Unge kokker og Utviklingsfondet – Spire Wikimedia Norge

Studieforbundet natur og miljø

4H Norge, Den Norske Turistforening , Det norske hageselskap, Hest og Helse, Natur og Ungdom
Norges Birøkerlag, Norges Fritids- og Småfiskerforbund , Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Kaninavlslag, Norges Naturvernforbund, Norges sopp- og nyttevekstforbund, Norges speiderforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Kennel Klub, Norsk Ornitologisk Forening og Norsk Roseforening

Venstres Opplysnings- og Studieforbund

Norges Liberale Studentforbund, Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Venstres Hovedorganisasjon